

בבא קמא לג

עניין: מחלוקת רבי ישמעאל ורבי עקיבא
אי יושם השור או הוחלט השור

מכילתא יתרו פרשה ד' (ח)

לאמר [כ, א]. מלמד שהיו אומרים על הן הן, ועל
לאו לאו, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא
אומר, על הן הן ועל לאו הן. דבר אחר לאמר.

צפנת פענח פרשת יתרו פ"כ

א. וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר.
מכילתא פ"ד: לאמר, שהיו אומרים על הן הן ועל לאו לאו, דברי רבי
ישמעאל. רבי עקיבא אומר על הן הן ועל לאו הן.
כל דיני התורה חל בין על האדם בין על החפץ בין על הזמן, וזה
פלוגתא דר"ע ור"י במכילתא פ' יתרו, אם אמרו על הן הן ועל לאו לאו
או גם על לאו הן, כן ס"ל לר"ע, ר"ל שהדברים האסורים לא בגדר העדר,
דרע היא העדר כמ"ש הרמב"ם במורה מו ובה"מ בשבועות דף כ"ז, רק
זה ג"כ פועל כי מפי עליון לא תצא כו' מה, ור"ע ס"ל כן בכל התורה כולה
ואזיל לשיטתו בגדר יוחלט השור מ, ובגדר אין קדושין גם בחייבי עשה אחד
תנא נ, ובגדר משלימין דיבמות דף נ' ג' וכ"מ אין מספר. ואיסור דרבנן רק
על האדם כי אין להם כח לתקן על החפץ, כן ס"ל להרמב"ם ז"ל בה' מכירה ג'
ספמ"ז.

שו"ת צפנת פענח ח"ב סי' לב (מודפס כאן)

דר"ע ס"ל דמה שפסקה התורה לא הוי חיוב על
האדם לעשות כן, רק על עצם [הדבר] שהוא כן
במילא, אבל ר' ישמעאל ס"ל דזה על האדם, וצריך
קנין חדש לזה. וכן מה דר"ע ס"ל אין קדושין תופסין
באיסורים של תורה, בפרט לר"י ביבמות סו וכ"מ,
דזה לא הוי כלל אישות, לא דין וחיוב רק עצם,
וגבי כל בעל חוב כיון דהתורה שעבדה לו כל נכסים
של הלוח, אי אפשר שיהיה קנין רק שעבוד, ועיין